

zovanje povezano s višom produktivnošću, premda se ne može pronaći kauzalna veza. Osim općih pitanja učinkovitosti ulaganja u obrazovni sustav, neki radovi posvećeni su i specifičnijim temama, kao što je korisnost tržišnih utjecaja u visokom obrazovanju. O svemu tome pišu mnogi autori, kao što su M. Blaug, H. Glennerster, J. Stiglitz, M. Friedman, P. Grout itd.

Premda je, kao što je već napomenuto na početku, riječ o već objavljenim radovima, ova tri toma sabiru na jednom mjestu temeljno štivo svima onima koji propituju različite aspekte suvremene socijalne države. Neki su radovi napisano već jako davno i teže dostupni, a opet tako suvremeni i poticajni. Radovi svjedoče i o nevjerojatnom bogatstvu ideja, problema, dilema, a time pružaju i nemjerljiv poticaj svim aktualnim (i često nedovoljno argumentiranim) raspravama o aktualnim socijalnim reformama.

Siniša Zrinščak

EUROPEAN JOURNAL OF SOCIAL WORK

Godina 3, 2000.

Iako i urednici upućuju na besmislenost obilježavanja prijelaza u treće tisućljeće, s obzirom da je 2000. godina tek treća godina izlaženja ovog časopisa, ipak se u radovima u njemu nazire tendencija ka podvlačenju crte, kao i dolazak novog vremena koje počiva na različitim promjenama. Promjene u socijalnim profesijama, kao što su transformacija dobrovoljnog u plaćeni rad, trend prema menadžerskom pristupu socijalnom radu, pitanje državljanstva i građanskih prava, odnosno (ne)ostvarivanje socijalnih prava temeljem državljanstva, promjene u prioritetima socijalne politike (u zadnje vrijeme prema pitanjima zaštite djece), više su posljedica svih drugih promjena u društvu nego utjecaja samoga socijalnog rada i njegovoga razvoja. Klasična socijalna država danas je sve udaljenija od građana kojima je nekoć služila, njezin zadatak nije više osigurati i zaštititi već aktivirati, osposobljavajući građane da se samostalno nose s pro-

mijenjenim socijalnim i političkim uvjetima, neovisno o njihovim ekonomskim okolnostima. Pitanje je može li socijalna Europa, postavljena na ovim principima, izbjeći zamku američkog modela, koji je zapravo slijep za socijalne posljedice privatizacije i deregulacije?

Tri su teme uočljive u različitim oblicima radova objavljenima u 2000. godini: globalizacija i socijalni rad, zaštita djece i mladih, te uspješnost socijalnog rada. Posebnu pozornost zaslužuje esej Zygmunta Baumanna "Jesam li ja čuvar svoga brata?", čiji se naslov i osnovni problem eseja temelje na priči u kojoj Bog pita Kajina – zna li gdje je Abel, a Kajin ljutito odgovara protupitanjem – *Jesam li ja čuvar svoga brata?* Prema Levinasu, etičkom filozofu 20. stoljeća, od toga pitanja počinje nemoral. Čovjek jest moralna osoba sve dok ne traži poseban razlog da bude čuvar svoga brata, već to jednostavno jest, jer prepoznaje ovisnost bratove (ali i svoje) dobrobiti o onome što on čini li ne čini i prihvaća odgovornost. U današnje vrijeme rizika, kompetitivnosti, izračuna uloženo-dobiveno i profita, kao temeljnog pokretača svakog napretka i ljudskih djelatnosti, socijalna država i socijalni rad, kao profesija, ipak su samo teret kojeg bi se bilo najbolje, nekim čudom, riješiti. No iako se u socijalni rad pokušavaju uvesti pojmovi i aktivnosti koje su sukladne tržišnoj ekonomiji, te ekonomskim putem dokazati njegova uspješnost i time opravdanost, ipak je samo jedan razlog za postojanje socijalne države u humanom i civiliziranom suvremenom društvu – moralni razlog. Budućnost socijalnog rada ne ovisi o klasifikacijama, procedurama ili "umjetnom" smanjivanju raznolikosti i složenosti ljudskih potreba i problema, već o etičkim standardima društva, koji su danas ugroženi. Doprinos socijalnog rada sve ubrzanijem ujedinjavanju Europe, ali i nužnost potrebna za kvalitetan razvoj profesije i uspješnost intervencija, leži u potrebi da socijalni rad postane agent socijalnih usluga koji djeluje u interesu građana i klijenata, te promijeni poziciju od izvršavanja politike socijalne Europe do utjecanja na politiku socijalne Europe.

U biltenu su ukratko prikazani sistemi obrazovanja i prakse socijalnog rada u Islandu, Litvi i Portugalu. Za nas je posebno zanimljiv prikaz situacije u Litvi, u kojoj je uočljiv ubrzan razvoj profesionalnoga socijalnog rada, nakon osamostaljenja 1990. godine. Tradicionalno su ljudi bili orijentirani prema nefor-

malnim oblicima pomoći, dok je temeljna socijalna sigurnost bila osigurana kroz državnu skrb. Niz negativnih socijalnih i ekonomskih faktora (nezaposlenost, siromaštvo, kriminal) naglašavaju potrebu za suvremenim socijalnim radom. No uloga socijalnog rada nije jasna u dovoljnoj mjeri; naime i dalje je dominantna potreba za materijalnom pomoći koja počiva na staroj ideji o vrsti podrške koju po jedinac treba primiti od države.

Značajan prostor u ovom časopisu posvećen je prikazima recentnih knjiga objavljenih

u posljednje dvije godine. Tako je u 2000. godini objavljeno čak 33 prikaza knjiga objavljenih u Europi, ali i izvan nje, u području socijalnog rada. Informativnost, kritičnost i osobnost tri su temeljna obilježja ovih prikaza koji čitatelju pružaju mogućnost da ne samo procijeni želi li određenu knjigu pročitati već da, u našim ograničenim mogućnostima nabavke literature, bude u tijeku sa suvremenim radovima u području socijalnog rada.

Branka Sladović Franz